

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 10

หัวข้อเนื้อหา

1. พื้นฐานแนวความคิดจากสถาปัตยกรรมสมัยใหม่สู่หลังสมัยใหม่
2. แนวความคิดของงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่
3. สถาปนิกและแนวความคิดงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่
4. ผลงานสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจของงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่
5. การเปรียบเทียบระหว่างสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยเมื่อนักศึกษาได้เรียนจบหลังจากการบรรยายในบทที่ 10 แล้ว นักศึกษาจะได้รับความรู้ดังต่อไปนี้

1. ทราบถึงที่มาและการเกิดขึ้นของงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ได้
2. สามารถอธิบายถึงมูลเหตุของการเกิดของสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ได้
3. สามารถอธิบายถึงลักษณะงานสถาปัตยกรรมแบบหลังสมัยใหม่ได้
4. สามารถยกตัวอย่างรูปแบบงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ที่เด่นชัดได้อย่างชัดเจน

วิธีการสอน

1. บรรยายเนื้อหารายวิชา
2. บรรยายการบริหารการสอนภาพรวมของเนื้อหา
3. บรรยายเนื้อหาการสอนในประเด็นของเนื้อหาที่นำขึ้นมาเป็นตัวอย่าง
4. สรุบน้ำหนัการทำคาบการสอบแบบคสอบกลุ่ม

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Power point) พร้อมบรรยายพร้อมภาพประกอบการสอน
2. ใช้ระบบการเรียนแบบควบคู่ในระบบออนไลน์ ด้วยโปรแกรม google meet พร้อมการบันทึกการสอน
3. การนำข้อมูลใส่ลงในเว็บไซต์ (website) คลาสรูม (classroom)
4. การโต้ตอบซักถามระหว่างสอน ทบทวนเนื้อหาในเรื่องที่เรียน
5. แบ่งกลุ่มทบทวนเนื้อหาที่เรียน
6. การตอบคำถามแบบปากเปล่าหลังบรรยายเนื้อหาแล้วเสร็จ

สื่อการสอน

1. เอกสารประกอบการสอนและการเรียน เรื่องสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่พร้อมภาพบรรยาย
2. ระบบสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Power point
3. คำบรรยายเอกสารพร้อมดาวน์โหลดบนเว็บไซต์ (https://elca.ssru.ac.th/suriyun_ch/)

การวัดและการประเมิน

1. การสังเกตจากการตอบคำถาม ได้ตอบ
2. การสังเกตจากการจดบันทึกเอกสารที่ได้ศึกษา ด้วยการจดตัวอักษรหรือการวาดภาพประกอบ
3. วัดจากพฤติกรรมและความกระตือรือร้นในการเรียน ว่ามีความตั้งใจ หรือสนใจ อย่างไร

บทที่ 10

สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture)

งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) เป็นรูปแบบหรือการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1960 เพื่อตอบสนองต่อความเข้มงวดระเบียบนิยมและการขาดความหลากหลายของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสไตล์นานาชาติที่มีลักษณะการออกแบบเป็นสากล (International Style) ที่สนับสนุนโดย เลอคอร์บูซีเย (Le Corbusier) และลุดวิก มีส ฟาน เดอร์ โรห์ (Ludwig Mies van der Rohe) และได้รับความยอมรับมากกว่า 100 ปี แต่บนความเคลื่อนไหว ยุคสมัยไม่หยุดนิ่ง โลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เมื่อมีการหยุดนิ่งเมื่อไรนั้นแสดงให้เห็นถึงจุดอิมตัวของสิ่งนั้น และมักจะเกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาทดแทนอยู่ตลอดเวลา การเคลื่อนไหวได้รับการแนะนำโดยสถาปนิกและนักวางผังเมือง เดนิสก็อตต์บราวน์ (Denise Scott Brown,) และนักทฤษฎีสถาปัตยกรรม โรเบิร์ต ชาร์ล เวนท์วรี จูเนียร์ (Robert Charles Venturi, Jr.) ได้มีการโต้แย้งถึงแนวความคิดของงานสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ว่า เริ่มมีความล้าสมัยและไม่สามารถที่จะตอบโจทย์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงรูปแบบงานสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่นั้นมีความน่าเบื่อและไม่มีสีสันและความหมายของงานสถาปัตยกรรมเลย

รายละเอียดในบทนี้จะกล่าวถึงการก่อรูปแบบของแนวความคิดงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ในช่วงสุดท้ายของงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่เริ่มมีความล้าสมัยในสายตาของสถาปนิกที่ทำงานทางด้านสถาปัตยกรรมที่มองว่า งานสถาปัตยกรรมแบบเดิมนั้นเริ่มไม่ต้องสนองต่อการใช้งานหรือการสร้างคุณค่าของงานสถาปัตยกรรมแบบเดิม ทำให้เกิดการเริ่มแสวงหาแนวทางงานสถาปัตยกรรมแบบใหม่ จากนั้นจะเป็นการอธิบายถึงงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ ความหมายและแนวความคิดของงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ว่ามีแนวความคิดอย่างไร จากนั้นจะมีการอธิบายถึงนักออกแบบงานสถาปัตยกรรมตามแนวความคิดใหม่ รวมไปถึงผลงานที่ออกแบบและความหมายของงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยของนักออกแบบ ในช่วงท้ายของบทจะเป็นการสรุปถึงแนวความคิดงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ว่ามีลักษณะการทำงานต่างกันอย่างไ

10.1 ความเป็นมาสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่

สถาปัตยกรรมโพสต์โมเดิร์น (Post Modern Architecture) เกิดขึ้นในปีคริสต์ศักราช 1960 เป็นปฏิกิริยาต่อการรับรู้ข้อบกพร่องของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสอนที่เข้มงวดความสม่ำเสมอของมันชาติเครื่องประดับและนิสัยของการละเว้นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองที่ปรากฏในปีคริสต์ศักราช 1966 โรเบิร์ต ชาร์ล เวนทูรี จูเนียร์ (Robert Charles Venturi, Jr.) ได้ทำการเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการในหนังสือของเขา ความซับซ้อนและความขัดแย้งในสถาปัตยกรรมสรุปประเภทของสถาปัตยกรรมที่เขาต้องการเห็น แทนที่ความทันสมัย

โรเบิร์ต ชาร์ล เวนทูรี จูเนียร์ พูดถึงสถาปัตยกรรมที่สลับซับซ้อนและขัดแย้งกับความเรียบง่ายและความกำกวมของประสบการณ์สมัยใหม่รวมถึงประสบการณ์ที่มีอยู่ในงานศิลปะนั้นเอกสารงานเขียนในการทบทวน "ความซับซ้อนและความขัดแย้งในสถาปัตยกรรม" ของ Robert Venturi โดย Martino Stierli ใน "Architectural Review" ในวันที่ 22 ธันวาคม 2016 ว่า "ฉันพูดถึงสถาปัตยกรรมที่ซับซ้อนและขัดแย้งกันบนพื้นฐานของชีวิตชีวาและความคลุมเครือของประสบการณ์สมัยใหม่รวมถึงประสบการณ์นั้นซึ่งมีอยู่ในศิลปะ ... ฉันยินดีรับปัญหาและใช้ประโยชน์จากความไม่แน่นอน . ฉันชอบองค์ประกอบที่เป็นลูกผสมมากกว่า "บริสุทธิ์" , ประนีประนอมมากกว่า "สะอาด" , . รongรับมากกว่ายากเย็น ... ฉันมีพลังที่ยิ่งใหญ่มากกว่าความสามัคคีที่เห็นได้ชัด .. ฉันชอบ" ทั้ง - และ "เป็น" อย่างไม่อย่างหนึ่ง - หรือ "ขาวดำและบางครั้ง สีเทาเป็นสีดำหรือสีขาว .. สถาปัตยกรรมแห่งความซับซ้อนและความขัดแย้งจะต้องรวบรวมความเป็นเอกภาพที่ยากลำบากในการรวมเข้าด้วยกันแทนที่จะเป็นเอกภาพที่ง่ายในการกีดกัน" สถาปัตยกรรมของความซับซ้อนและความขัดแย้งต้องรวบรวมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการรวมเข้าด้วยกันแทนที่จะเป็นข้อบกพร่องที่ง่าย ๆ ในหนังสือเรียนรู้จากลาสเวกัส สไตล์เฟื่องฟูจากยุค 80 ถึงยุค 90 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงานของสก็อตต์บราวน์และเวนทูรี ฟิลิปจอห์นสันชาร์ลส์มัวร์และไมเคิลเกรฟส์ ในช่วงปลายปีคริสต์ศักราช 1990 มันแบ่งออกเป็นแนวโน้มใหม่มากมายซึ่งรวมไปถึงงานสถาปัตยกรรมที่มีเทคโนโลยีสูง ลัทธิอนาคตใหม่ ลัทธิคลาสสิกที่ทันสมัยและคตินิยมเปลี่ยนแปลง (Deconstructivism) โพสต์โมเดิร์นสถาปัตยกรรม (Post Modern Architecture) หรือที่เรียกว่า "โพสต์โมเดิร์น" (หรือ pommo) เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1960 เป็นปฏิกิริยาต่อต้านสมัยใหม่ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ได้เผชิญหน้ากับคำวิจารณ์ที่เพิ่มมากขึ้นสำหรับหลักคำสอนที่เข้มงวดความเท่าเทียมและการรับรู้ถึงบริบททางวัฒนธรรมและท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีคนที่ดูถูกความทันสมัยของเลอคอร์บูซีเยร์ (Le Corbusier) และมีส ฟาน เดอร์ โรท (Ludwig Mies

van der Rohe) ที่ดูเยือกเย็นเกินไปเป็นทางการและเข้มงวด ความล้มเหลวของวิธีการก่อสร้างและวัสดุต่างๆ

ในปีคริสต์ศักราช 1966 โรเบิร์ต ชาร์ล เวนทูรี จูเนียร์ (Robert Charles Venturi, Jr.) ได้เขียนบทความตีพิมพ์เกี่ยวกับ "ความซับซ้อนและความขัดแย้งในสถาปัตยกรรม" เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำหรับขบวนการหลังสมัยใหม่ เวนทูรีเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าเมืองโบราณของกรุงโรมพูดในชั้นประวัติศาสตร์และการตีข่าวที่มีชีวิตชีวามากกว่าเสียงเดียวกัน นอกจากนี้เขายังอ้างว่าอาคารเช่นเดียวกับการออกแบบวัตถุเป็นฝีมือของการวางและควรพยายามที่จะรองรับสภาพท้องถิ่นของพื้นที่ใกล้เคียงและพฤติกรรมสาธารณะ ในฐานะปัจเจกบุคคลและรวยพอยๆ กับตัวอาคารเอง

ภาพ 10.1 The Sony Building (formerly AT&T building)

หมายเหตุ : from The AT&T Building Is Officially New York City's Youngest Landmark.by Sanam Yar. 2018. bloomberg (<https://metropolismag.com/viewpoints/att-building-postmodernist-landmark-new-york/>)

อาคาร The Sony Building (formerly AT&T building) (ภาพ 10.1) ในเมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นอาคารที่มีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวาง เพราะดูเป็นการออกแบบแต่แสดงถึงแนวความคิดแบบหลังสมัยใหม่ที่ ฟิลิป จอนห์นสัน สถาปนิกที่มีแนวคิดแบบใหม่ โดยการออกแบบอาคารนั้นเป็นการนำรูปแบบอาคารในอดีตกลับมาใช้เป็นต้นแบบแนวคิด โดยการนำลักษณะรูปแบบอาคารแบบกรีกโรมันมาใช้บริเวณด้านบนของอาคารเพื่อสื่อความหมาย และลดทอนรายละเอียดของรูปแบบให้น้อยลง นำแค่รูปแบบเชิงสัญลักษณ์บางอย่างมาเท่านั้น โดยฟิลิป

มองข้ามการออกแบบในยุคสมัยใหม่ไป การก้าวข้ามไปสู่การหิบบั๊มรูปแบบในอดีตมาใช้ ซึ่งเป็นการออกนอกกฎเกณฑ์การออกแบบสมัยใหม่โดยสิ้นเชิง เพราะแนวทางของรูปแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Postmodern Architecture) นั้นจะไม่ยอมรับแนวทางการนำรูปแบบในอดีตมาใช้ ในการเปลี่ยนแปลงยุคสมัยจากยุคหนึ่งสู่อีกยุค จะต้องเกิดรูปแบบ (Style) ใหม่เสมอ แต่งานออกแบบชิ้นนี้ก็ถูกหิบบั๊มมาเป็นประเด็นถกเถียงและนำมาพูดถึงแนวทางและแนวคิดในการออกแบบซึ่งกำลังสนับสนุนแนวความคิดแบบใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางการออกแบบที่หลุดจากการทำงานแบบยุคสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ที่กำลังจะหมดความนิยมไป

10.2 แนวคิดทางสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่

เป็นที่เริ่มเข้าใจถึงการออกแบบงานสถาปัตยกรรมในตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่นั้นที่มีการทำกันมาและมันก็กลายเป็นอดีตไป เมื่อมีการใช้มาเป็นเวลานาน และงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่นั้นเริ่มเห็นถึงปัญหาและข้อจำกัดบางประการ ทำให้ต้องมีแนวทางการออกแบบงานสถาปัตยกรรมที่ต่างออกไปและมีความทันสมัยมากกว่าเดิม จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดงานสถาปัตยกรรมแบบใหม่นี้ขึ้น และต้องเป็นความเข้าใจในวงกว้างมากขึ้นว่า งานสถาปัตยกรรมแบบนี้จะเรียกว่าอะไร “สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่” จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อเรียกแนวความคิดการออกแบบที่ต่างจากแนวคิดแบบเดิม “หลังสมัยใหม่” (Post Modern) หรือ “ร่วมสมัย” (Contemporary) จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้กำกับบทบาทการออกแบบตามแนวทางใหม่ งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) จึงถูกเรียกขานว่าเป็นงานสถาปัตยกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นมาก่อนและเริ่มมีความไม่ทันสมัย และต้องสนองความต้องการงานออกแบบสถาปัตยกรรมในยุคศตวรรษที่ 21

การใช้ชื่อแนวความคิดและสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ เป็นการตั้งชื่อและการสร้างความเข้าใจที่แตกต่างจากงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ในความเป็นจริงงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่นั้นสิ้นสุดลงไปอย่างถาวรในตามหลักการออกแบบ แต่ความหลงใหลและความชื่นชอบของนักออกแบบงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่นั้นยังคงมีอยู่อย่างมาก เพื่อสร้างความเข้าใจและการอธิบายถึงรูปแบบงานสถาปัตยกรรมที่มีความใกล้เคียงกันในช่วงเวลา แนวคิด รูปแบบ รวมไปถึงวัสดุในการก่อสร้าง การอธิบายถึงงานแต่ละชิ้นที่แตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแยกแยะและอธิบายถึงส่วนลึกของความต่างกันของงานนั้นๆ ได้อย่างชัดเจนอย่างไรก็ตามงานสถาปัตยกรรมที่ว่าด้วยงานหลังสมัยใหม่นั้นจะเป็นที่ยอมรับว่าเหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน (ยุคปัจจุบันนั้นหลายถึง คริสตศตวรรษที่ 20)

งานการออกแบบยังถูกออกแบบกันหลายรูปแบบ ทั้งการทำงานแบบยึดถือและการนำรูปแบบงานสถาปัตยกรรมแบบโบราณ หรือแบบคลาสสิกมาใช้เป็นแนวทางการออกแบบ ซึ่งยังคงได้รับการยอมรับและยังมีผู้คนยึดติดและถือว่าเป็นงานสถาปัตยกรรมแบบที่ยืนไม่มีเสื่อมสลาย เพราะเป็นงานที่แสดงถึงการมีประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหม่และเป็นที่ยอมรับ และยังมีนักออกแบบอีกกลุ่มที่ออกแบบงานสถาปัตยกรรมแบบตามสภาพสังคมและรูปแบบสังคมปัจจุบัน ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมและความต้องการของการใช้งานและเจ้าของอาคาร สร้างงานตามกรอบความต้องการไม่ยึดติดกับรูปแบบ และสุดท้ายก็มีกลุ่มออกแบบที่เป็นหัวอนุรักษ์นิยมที่ทำงานตามปณทิวทางอุดมคติของตัวเอง มีแนวความคิดที่แน่วแน่และทำงานตามความเสมอภาคของคนในสังคม จะเห็นได้ว่างานสถาปัตยกรรมตามแนวทางใหม่นั้นเชื่อว่าทุกคนนั้นจะทำงานตามแนวทางนี้เสมอไป ยังคงเห็นงานที่มีความหลากหลายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จุดเริ่มต้นของงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่นั้นเริ่มตรงไหนนั้น โดยคาดว่า การเริ่มต้นแนวความคิดนั้นเริ่มในคริสต์ศักราช 1960 ที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ในยุคสงครามเวียดนาม งานศิลปะ ดนตรี ได้เปลี่ยนแปลงเกิดงานศิลปะแบบร่วมสมัยนิยม (Popular Art) เพลงแบบสมัยนิยม (Popular Music) และงานสถาปัตยกรรมแบบสมัยนิยม (Popular Architecture) ที่สร้างงานและเกิดขึ้นในยุคมีการเปลี่ยนแปลงการเข้าถึงประชาชนและความต้องการที่แท้จริงของคน การตอบสนองคนและประชาชนอย่างเข้าใจและสื่อผ่านตัวตนออกมาอย่างแท้จริง ไม่ใช่การสร้างงานแบบสากล ตรงกลาง โดยไม่มีความเป็นตัวตนที่แท้จริงของแต่ละหน่วยนั้น แนวความคิดหลังสมัยใหม่ (Post Modern) โดยกลุ่มนักออกแบบที่มีชื่อเสียงมากมาย เช่น ไมเคิล เกรฟส์ (Michael Graves), ฟิลิปส์ สตาร์ค (Philippe Starck) เป็นต้น

คำว่า “หลังสมัยใหม่” *PostModern* มาจากคำว่า Post ซึ่ง แปลว่าหลัง และ Modern ก็หมายถึงยุค Modern นั่นเอง ความหมายรวมของ “*PostModern*” หมายถึง รูปแบบงานออกแบบในยุคหลังจากสมัยใหม่ (Modern) นั่นเอง หลักการโดยทั่วไปของ หลังสมัยใหม่ (Post Modern). คือการสร้างรูปแบบงานออกแบบใหม่ที่ไม่ใช่ทั้งสมัยใหม่และรูปแบบคลาสสิก (Classic) แต่กลับเป็นการสร้างงานออกแบบลักษณะการผสมผสานระหว่างทั้งสองรูปแบบขึ้นมาใหม่ ดังจะเห็นได้จากผลงานส่วนใหญ่ของรูปแบบนี้จะมีการสร้างชิ้นงานแบบสมัยใหม่นั้นที่เรียบง่าย และมีรูปทรงที่โดดเด่น เตอะตา แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีการอ้างอิงถึงรายละเอียด หรือกลิ่นอายของงานคลาสสิก ไปด้วยในตัวด้วย

ในบางครั้งงานหลังสมัยใหม่ (Post Modern) ก็จะไปเน้นที่การเล่นเรื่องพื้นที่ (Space) กล่าวคือพื้นที่ (Space) ของงานคลาสสิก (Classic) มักจะเน้นที่ ความหรูหรา ใหญ่โตและอลังการ ในขณะที่รูปแบบสมัยใหม่ (Modern) จะเน้นที่ความเรียบง่าย และการสร้างความรู้สึกที่สัมผัสได้

ในทันทีที่เข้าไปพบ หรือสัมผัสแต่รูปแบบ Post Modern มักจะเน้นที่ การสร้างความรู้สึกล้ำใซ้ และ คล้ายไม่ใซ้ โดยมักจะสร้าง Space ที่ให้ความรู้สึกที่เปลี่ยนไป ในแต่ละ ก้าว่าง ที่เข้าไปสัมผัส

ลัทธิโพสต์โมเดิร์นเฟื่องฟูในช่วงปีคริสต์ศักราช 1980 และคริสต์ศักราช 1990 แบ่งออกเป็น รูปแบบอื่นๆ เช่น คตินิยมเปลี่ยนแนว (Deconstructivism) และนีโอคลาสสิก (Neo classic) สถาปนิกชั้นนำของการเคลื่อนไหวรวม ฟิลิป จอห์นสัน (Philip Johnson), แฟรงก์ เกห์รี (Frank Gehry), ไมเคิล เกรฟส์ (Michael Graves), และเจม สเตียร์ลิง (James Stirling) หลังสมัยใหม่ (Post Modern) เป็นยุคหลังสมัยใหม่ (Modern) จึงทำให้เกิดการถวิลหาความเป็นคลาสสิก เป็นยุคที่ นำเอา ความแข็งแกร่ง ตรงไปตรงมา สัจจะแห่งเนื้อแท้ มารวมกับ ความนุ่มนวล อ่อนช้อย ลวดลาย มากมาย การปกปิดสัจจะแห่งเนื้อแท้มากหรือน้อยหลังสมัยใหม่ (Post Modern) ง่าย ๆ เอาตำรา “*The Seven Lamp for Architecture*” (เป็นตำราทางสถาปัตยกรรมเล่มแรกของโลก) รวมกับ แนวความคิดของกลุ่ม บาวเฮาส์ มารวมกัน

รูปแบบหลังสมัยใหม่ (Post Modern) ก็มักจะมีการใช้สีเส้นที่สดใส หรือวัสดุที่แปลกใหม่ ตลอดจนรูปทรงที่แปลกตา เข้ามาใช้ในงานด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอาคาร สถาปัตยกรรม ทำให้เรา มักจะได้เห็น อาคารรูปทรงแปลกประหลาด หรือมีสีเส้น สดใสดัดกับอาคารสีเหลี่ยมทึบตันรอบข้าง โผล่มาอย่างน่าประทับใจ และยังสื่อถึงความหมายที่ซ่อนเร้นบางอย่างเอาไว้ในบ้างอาคาร

ภาพ 10.2 Frank Lloyd Wright Robie House

หมายเหตุ : from Robie House. by Vincent Michael. 2019. britannica
(<https://www.britannica.com/topic/Robie-House>)

คฤหาสน์โรบี้ (Robic House) (ภาพ 10.2) เป็นผลงานการออกแบบบ้านของ แฟรงก์ ลอย ไรท์ ในปี ค.ศ. 1893 ที่เมืองชิคาโก เป็นบ้านที่ออกแบบในรูปแบบงานสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ (Modern Architecture) เน้นจังหวะ เว้นที่ว่างของรูปทรงภายนอกและภายใน ตัวอาคารมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม รูปทรงอาคารเน้นความเป็นเนื้อแท้ของวัสดุในการก่อสร้าง การลดรายละเอียดการตกแต่ง ใช้รูปทรงอาคารให้แสดงออกโดยตรงไปตรงมา ความเป็นรูปทรงเรขาคณิตที่ใช้พื้นที่และองค์ประกอบของอาคารได้อย่างครบถ้วน เป็นการแสดงออกถึงแนวความคิดงานสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ ที่ต้องการใช้ตัวเนื้อของรูปทรงและพื้นที่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด

แฟรงก์ ลอย ไรท์ เป็นนักออกแบบที่มีแนวความคิดในการสร้างงานสถาปัตยกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ โดยมองว่า งานสถาปัตยกรรมนั้นเปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่มีชีวิต เป็นธรรมชาติ ให้ความสัมพันธ์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัสดุที่เป็นธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของรูปทรงสามารถดำรงอยู่ได้อย่างถูกต้องตามบริบทของพื้นที่ โดยแนวความคิดการออกแบบบ้านของแฟรงก์ ลอย ไรท์ ได้สร้างแนวคิดเรื่อง “Prairie House” คือ การออกแบบบ้านในแนวราบต่ำ สัดส่วนเป็นไปตามแนวราบ เน้นช่องเปิดแบบต่อเนื่องในแนวนอนและมีศูนย์กลางของบ้านคือ เตาผิงไฟ ที่กั้นระหว่างพื้นที่ห้องนั่งเล่นและพื้นที่ส่วนต้อนรับ รูปทรงภายนอกมีชายคายื่นยาวออกไปจากตัวอาคาร ผังอาคารยื่นเข้าไปสู่พื้นที่บริบทภายนอกและธรรมชาติโดยรอบ การเปิดมุมมองของที่ว่างให้เกิดความเคลื่อนไหวของที่ว่างภายใน แต่นั่นคือแนวความคิดในปี ค.ศ. 1893 ซึ่งไปรับการยอมรับเป็นอย่างดี

อาคารวิลลาซาวอย (Villa Savoye) (ภาพ 10.3) เป็นอาคารที่ออกแบบตามยุคสมัยงานสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ (Modern Architecture) ตามแนวความคิดของ เลอคอร์บูซีเย (Le Corbusier, 1887-1965) สถาปนิกยุคสมัยใหม่ที่สร้างแนวความคิดในการออกแบบการผสมผสานความเป็นเรขาคณิตเชิงนามธรรมและจิตวิญญาณของความเป็นคลาสสิกเข้าด้วยกัน โดยหลักแนวคิดของเลอคอร์บูซีเย เสนอ “Five Points of a New Architecture” บนพื้นฐานงานของระบบโครงสร้างสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ โดยงานที่ชัดเจนและแสดงถึงแนวคิดของเลอคอร์บูซีเยคือ วิลลาซาวอย ที่นำหลักการทั้ง 5 ข้อนั้นมาใช้อย่างเป็นระบบ การออกแบบพื้นที่ปิดล้อมของพื้นที่ภายใน การเปิดช่องแสงโล่งยาวตลอดแนว รูปทรงเรขาคณิต ยกใต้ถุนสูง ใช้พื้นที่ด้านล่างของอาคาร เป็นการนำรูปแบบความคิดแบบเป็นระบบมาจัดวางการออกแบบอาคาร แต่ในความรู้สึกของนักออกแบบในยุคหลังสมัยใหม่มองว่า กฎเกณฑ์การกำหนดการออกแบบควรมีความยืดหยุ่นกับพื้นที่ การสร้างสัญลักษณ์ที่สำคัญมากกว่าการแสดงความจริงไปตรงมาของรูปทรงอาคารที่ออกแบบที่ ผังอาคารวิลลาซาวอย (ภาพ 10.4) แสดงให้เห็นถึงการออกแบบผังอาคาร ที่ผังอาคารแยกอิสระอย่างเป็นระบบ การกั้นพื้นที่ภายในแบ่งสัดส่วนพื้นที่ให้ดูโล่ง ไม่กั้นผนังมากจนเกินไป เปิดพื้นที่โล่งถึงกันของการเชื่อมต่อของพื้นที่ และที่สำคัญนั้น การมองถึงประโยชน์การใช้งานของพื้นที่ทั้งหมด แม้กระ

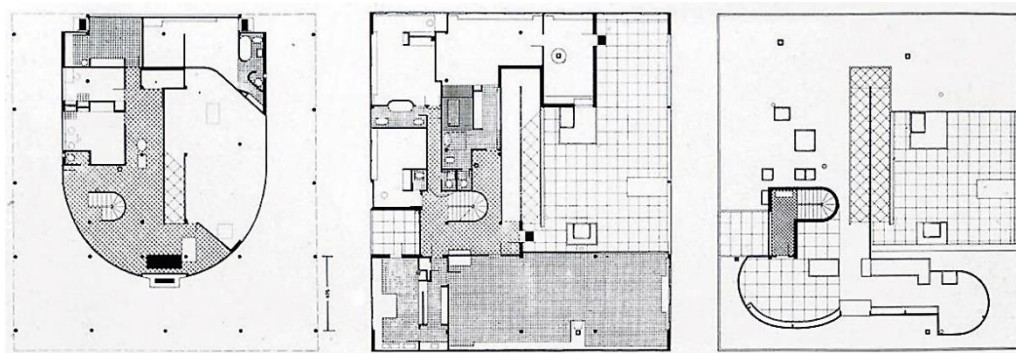
ทั้งหลังคาอาคารเตรียมพื้นที่กันใช้งานไว้ในอนาคต โดยปล่อยให้หลังคาเรียบแบน ขึ้นไปใช้งานบนพื้นที่หลังคาได้

อาคารหลังนี้ภายนอกดูจะมีความเป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยม ตั้งอยู่บนเสาสูงขนาดเล็ก ได้ถุนสูง หน้าต่างเปิดช่องยาวตลอดแนวเมื่ออยู่ภายในจะมองออกมาภายนอกได้อย่างอิสระการเชื่อมต่อของแต่ละชั้นด้วยบันไดเวียนขนาดเล็ก เป็นกรตอบสนองแนวคิดการออกแบบงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่อย่างแท้จริง จะเห็นงานนี้ แสดงถึงรูปลักษณ์ที่เรียบง่าย ไม่มีที่ประดับประดาส่วนรายละเอียดที่เกิดความจำเป็น แสดงถึงการออกแบบพื้นที่ใช้สอย สู่รูปแบบอาคารภายนอกอย่างตรงไปตรงมา โดยถ้ามองอย่างแนวความคิดใหม่นั้น อาจจะมีมองภาพ อาคารหลังนี้นั้นเรียบง่ายไม่มีความน่าสนใจของรายละเอียด การสื่อความหมายใดๆ ที่จะทำให้ผู้ที่พบเห็นรู้สึกถึง การสร้างสัญลักษณ์อะไร หรือการมองอาคารอย่างการตั้งข้อสังเกตแต่อย่างใด กลับมองว่ารูปแบบอาคารนั้นตรงไปตรงมา ไม่ต้องมีการตีความหรือการอธิบายอะไรมากมายนั้น ในทางแนวคิดแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่อาจมองว่า รูปแบบมีแข็งทื่อ ไม่มีความน่าสนใจ และไม่เกิดความสนุกสนานหรือความประทับใจตามแนวคิดหลังสมัยใหม่

ภาพ 10.3 Villa Savoye

หมายเหตุ : from Villa Savoye: A Brief History of the Le Corbusier-Designed Home. by MasterClass. 2021. masterclass (<https://www.masterclass.com/articles/villa-savoye-guide>)

ภาพ 10.4 Ground plan (left), first story (center), atrium and roof garden (right),
Le Corbusier, Villa Savoye, Poissy, France, 1929

หมายเหตุ : from Le Corbusier, Villa Savoye. n.d.

(<https://pl.khanacademy.org/humanities/ap-art-history/later-europe-and-americas/modernity-ap/a/corbusier-savoye>)

งานสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ (Modern Architecture) เป็นงานตามแนวความคิดการออกแบบที่เน้นรูปแบบเรียบง่าย เน้นรูปทรงและการให้เห็นถึงการเข้าใจถึงรูปทรงและมิติของตัวอาคารผ่านการคิดเรื่องประโยชน์ใช้สอยเป็นที่ตั้งสำคัญ แต่บนระเบียบวิธีแนวคิดแบบสมัยใหม่นั้นในสถานะปัจจุบันถูกมองว่ามันได้ตายไปแล้ว หรือล้าสมัยไปอย่างสิ้นเชิง การออกแบบที่ไม่มีแนวคิดหรือการทำงานที่โดดเด่นที่แตกต่างอย่างมีนัยยะ แข็งทื่อ เย็นชา ไม่มีความน่าสนใจตื่นเต้น การตายไปของแนวคิดนี้ทำให้แนวความคิดสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่จึงถูกสร้างขึ้น กระบวนการรูปแบบที่คุ้นเคยกันที่รู้จักกันและเรียกว่า “รูปแบบนานาชาติ” (International Style) ถูกพัฒนาขึ้นมาแทนที่ งานสถาปัตยกรรม “พันธใหม่” จึงถูกเรียกขานขึ้นมา แต่การเชื่อมโยงของยุคสมัยสถาปัตยกรรมนั้นมิใช่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงมีจุดเชื่อมต่อ และเกิดขึ้นตลอดมาในอดีต การสร้างงานที่จะเป็นจุดเปลี่ยนมันจะเกิด สถาปัตยกรรมออกแบบเกินจริง หรือ “การทำให้แผลงเกินจริง” (Eeaggerations) หรือนักแนวคิดทางสถาปัตยกรรมมักเรียกว่า ยุคปลายของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ โดยสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ตอนปลายกับสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ นั้นเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน

บนพื้นฐานงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ตามแนวความคิดที่สร้างความแตกต่างของรูปแบบงานตามคตินิยมการออกแบบคำนึงถึงการประยุกต์รูปแบบของการออกแบบกับวัสดุและแนวความคิดความเป็นงานสถาปัตยกรรมที่สามารถอยู่ควบคู่กับพื้นที่และดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ วิหารน็อทร์ตามดูว์โอ (Ronchamp Chapel, 1955) ประเทศฝรั่งเศส (ภาพ 10.5) เป็นอยู่รูปแบบหนึ่งของงานสถาปัตยกรรมที่ถูกออกแบบโดยเลอคอร์บูซีเยร์ (Le Corbusier) ที่ออกแบบ

แนวความคิดแนวทางลักษณะนี้ห่างนานาชาติหรือความเป็นสากลของงานออกแบบ การสร้างแนวคิดแบบใหม่ที่มีความเป็นเฉพาะเจาะจง คำนึงถึงรูปทรงอาคารที่เป็นเส้นโค้งเว้า ตลอดอาคาร มีผนังอิสระแยกออกเปิดช่องหน้าต่าง แต่เจาะไว้เพียงแสงที่จะสร้างความรู้สึกรายใน แสงสว่างที่ได้จะสว่างและบังคับให้ลงตามตำแหน่งที่กำหนด เพื่อสร้างบรรยากาศภายในตามผู้ออกแบบกำหนด

อาคารวิหารนอทร์ตามดูว์โอ (ภาพ 6.5) เป็นหนึ่งในแนวทางการออกแบบงานที่แสดงให้การฉีกหนีจากการออกแบบอาคารที่เป็นกล่อง เป็นเหลี่ยมจนชินตาการแสวงหาตัวตนทิศทางการออกแบบ แนวทางการออกแบบเกินจริงถูกจับมาเป็นต้นแบบให้เห็นถึงอารมณ์อย่างรุนแรง (Expressive) จนสุดขีดในทิศทางที่แตกต่าง งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ตอนปลายและสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ ยังเป็นสิ่งที่มีความสับสนและไม่เข้าใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะทั้งสองกระบวนการนี้ เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนถ่าย จากอีกจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง (Transitional) ซึ่งเป็นจุดที่ยอมรับมาสู่ความสับสน และเช่นเดียวกันกับสถาปัตยกรรมสมัยตอนปลาย สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่มีมีมโนทัศน์ที่แตกต่างกันในหลายแนวทาง การทำความเข้าใจในตอนนั้นจึงยากที่จะรับรู้ได้อย่างเอกฉันท์

ซาเปลล์นอทร์-ตาม-ดูว์-โอเดอรองซ็อง ฝรั่งเศส: Chapelle Notre-Dame-du-Haut de Ronchamp) หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า รงซ็อง (Ronchamp) อาคารสร้างอยู่ในประเทศฝรั่งเศส ก่อสร้างเสร็จภายในปีคริสต์ศักราช 1954 ถูกยกย่องให้เป็นหนึ่งในผลงานที่ดีที่สุดของเลอคอร์บูซีเย (Le Corbusier) ที่มีความกล้าคิดการออกแบบในยุคใหม่ ที่ยุคนั้นต้องการความเป็นเหลี่ยมกล่องอย่างสมัยนิยม อาคารถูกจัดรูปแบบไฟมีความแตกต่างและมีแนวคิดของรูปทรงที่ดูอาจจะแปลกตาไปมาในยุคนั้น แต่ที่สำคัญเลอคอร์บูซีเย เป็นนักออกแบบหัวก้าวหน้าที่จะแสวงหาทางออกใหม่ๆ ให้กับวงการการออกแบบสถาปัตยกรรม (ภาพ 6.6)

ภาพ 10.5 de Notre-Dame du Haut à Ronchamp

หมายเหตุ : from Le blog de jean-yves cordier. by jean-yves cordier dans. 2016. francebleu (<https://www.lavieb-aile.com/2016/08/la-chapelle-notre-dame-du-haut-a-ronchamp-le-corbusier-sculpteur-de-lumiere.html>)

ภาพ 10.6 Chapelle Notre-Dame-du-Haut, Ronchamp

หมายเหตุ : from Le blog de jean-yves cordier. by jean-yves cordier dans. 2016. francebleu (<https://www.lavieb-aile.com/2016/08/la-chapelle-notre-dame-du-haut-a-ronchamp-le-corbusier-sculpteur-de-lumiere.html>)

การเริ่มต้นของงานสถาปัตยกรรมแต่เดิมได้วิวัฒนาการขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมมาจนถึงยุควิวัฒนาการของมนุษย์ ถูกเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการขึ้นตามลำดับ รูปแบบความรู้ การดำรงชีวิต ตลอดจนการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดลำดับขั้นตอนของการพัฒนางานศิลปะและงานสถาปัตยกรรมขึ้น งานสถาปัตยกรรมเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์เป็นหลัก และได้ถูกพัฒนารูปแบบและความสวยงามขึ้นตามความเชื่อ แนวความคิด และเทคโนโลยี ที่ถูกพัฒนาขึ้นตามยุคสมัย สถาปัตยกรรมในสมัยก่อนนั้นยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอนเท่าไรนัก และมักจะมีลวดลายประดับตามตัวอาคาร และแต่ว่าจะมียศหรือฐานะอยู่ในชั้นไหน เพราะลวดลายประดับนั้นถือเป็นการบ่งบอกฐานะทางสังคมใน สมัยนั้น แต่เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในหลายด้าน เกิดขึ้น และยุคที่ทำให้ทุกอย่างพัฒนาไปอย่างรวดเร็วก็คือ “ยุคสมัยใหม่” (Modern) สถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ สถาปนิกจะได้แนวคิดจากศิลปะและปรัชญาของนัก สังคมศาสตร์หรือนักเศรษฐศาสตร์ทุกแขนงจึงมีความเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งแนวความคิดในสถาปัตยกรรม สมัยใหม่จะค่อนข้างเป็นสากล ละทิ้งทุกอย่างเชื่อในธรรมชาติเรียบง่าย รูปทรงเรขาคณิต เน้นประโยชน์ใช้ สอยของพื้นที่ที่มีต่อมนุษย์วัสดุที่นำมาใช้จะมีความหนา ทึบ คงทน แข็งแรง แต่ความสวยงามก็ยังคงอ้างอิง กับรูปแบบของศิลปะในยุคนั้น

การสอนออกแบบสถาปัตยกรรมในสถาบันเบาเฮาส์ (Bauhaus) ของวัลเทอร์ โกรเพียส (Walter Gropius) ได้แสดงออกชัดเจนที่สุด นั่นก็คือแนวความคิดสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ การใช้รูปทรงเรขาคณิตและมีความสัมพันธ์กับ ธรรมชาติตัวอาคารเป็นสีขาวใช้ผิวปูนฉาบเรียบ โดยมีวัสดุอื่นเป็นส่วนรอง และไม่ได้ตระหนักถึงความสวยงามเพียงอย่างเดียวแต่ยังตระหนักถึงการดูแลรักษา เป็นสำคัญด้วย เพราะวัสดุที่สร้าง อาคารนั้นประกอบไปด้วย เหล็ก คอนกรีต กระจก ซึ่งมีความหนา แข็งแรง ตัวอาคารไม่มีลวดลายใดๆ ปรากฏอยู่นอกจากการออกแบบและจัดวางช่องหน้าต่างและช่องปิดกำแพงในส่วนที่ยื่นออกมาและส่วน เว้าต่างๆ ของอาคาร สถาปัตยกรรมแห่งนี้เป็นดั่งงานทัศนศิลป์ สมัยใหม่และมีคุณค่าทางสังคม เห็น ความสำคัญของการ การอยู่ร่วมกัน ไม่พึ่งพาความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับธรรมชาติเพียงสองสิ่งนี้เท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความเป็นเอกภาพแบบใหม่ระหว่างศิลปะและวิทยาการใหม่ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เกิดเป็นสุนทรียศาสตร์สมัยใหม่ขึ้น

งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture) ประมาณช่วงปีคริสต์ศักราช 1960 สถาปนิกเริ่มเบื่อหน่ายกับอาคารประเภทกล่องของหรือการใช้รูปทรงเรขาคณิต (Modern Architecture) และได้เริ่มแสวงหาแนวทางของตนเอง เป็นต้นว่าสถาปัตยกรรมที่มีรูปทรงดังประติมากรรม สถาปนิกบางส่วนใช้โครงสร้างแบบคอนกรีตเสริมเหล็กในทิศทางที่แสดงออกของอารมณ์อย่างรุนแรงจนถึงขอบสุดขีด

สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture) หมายถึงรูปแบบ (Style) การออกแบบอาคารที่ปรากฏขึ้นประมาณปีคริสต์ศักราช 1960-ปัจจุบัน (หลังยุคสมัยใหม่ Modern) โดยยังไม่สามารถระบุรูปแบบและแนวความคิดที่ชัดเจนหรือมีทิศทางไปทางใดทางหนึ่งได้ มีลักษณะรูปทรงอาคารที่ดูแปลกเกินจริง สร้างความรู้สึกทางสุนทรียภาพให้กับผู้ได้สัมผัสต่อต้านความซ้ำซากจืดชืดของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) มีการใช้แนวคิดบ้างส่วนของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มาพร้อมกับแนวคิดอื่นๆ ทำให้สถาปัตยกรรมสื่อสารด้วยภาษาที่ใช้อย่างน้อย 2 ภาษา เช่น ใช้รูปแบบของสมัยใหม่ (Modern Architecture) ร่วมกับรูปแบบคลาสสิก จากลำดับการเรียงถึงการพัฒนางานตั้งแต่ต้นจนถึงยุคปัจจุบันในขั้นต้นจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนผ่านในแต่ละยุคแต่ละสมัย มักจะมีจุดเปลี่ยนที่สำคัญต่างๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรม หรือการเกิดสงคราม มักจะเกิดการเปลี่ยนแปลงตามมาเสมอ การเกิดงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ยังคงไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนในการกำหนดและการอธิบายถึงความเป็นลักษณะงานที่แท้จริง นักออกแบบต่างสร้างงานขึ้นมาเพื่อแสดงแนวความคิดของตัวเอง ผ่านงานสถาปัตยกรรม และเกิดแนวความคิดหลากหลาย การเลือกสรร และการแทนค่าความหมายถูกคิดและสร้างอย่าง

ถ้าจะกล่าวถึงงานสถาปัตยกรรมแบบหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture) ที่มีการออกแบบที่ดูแปลกและดูงานที่พยายามสร้างความแตกต่างของงานที่ต่างออกไปจากสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) แอโร ซาริเนน (Eero Saarinen) เป็นสถาปนิกที่มีแนวทางการสร้างงานสมัยใหม่ ที่มีรสนิยมที่ดี และมีความรอบคอบในงานออกแบบ ซาริเนน กล่าวว่าสถาปัตยกรรมเป็นฐานะศิลปะ การทำงานในสมัยนั้นเป็นงานที่จำเริญน่าเบื่อ เพราะสถาปนิกเรียนรู้แต่เทคนิคและเรียนรู้สถาปัตยกรรมในแง่การตลาดและธุรกิจ สถาปัตยกรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความมุ่งหมายมากกว่าเป็นประโยชน์ใช้สอย สถาปัตยกรรมมีความรู้สึกสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ซาริเนนได้ออกแบบงานที่สำคัญคือ ท่าอากาศยาน ที่ ดับบลิว เอ นิวยอร์ค (TWA Terminal, JFK Airport, New York, 1964) (ภาพ 10.7) ซึ่งเป็นอาคารที่ตั้งใจที่ออกแบบในคิดอาคารที่มีความสัมพันธ์ของสถาปัตยกรรมและมนุษย์ ซาริเนนได้เลือกโครงสร้างที่ต้องการให้ผู้เข้ามาใช้มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เขาได้เลือกรูปทรงสร้างด้วยคอนกรีตบางเปลือกหอยคลุมพื้นที่ การดูเบาบางและดูเคลื่อนไหวยังเชื่อมกันระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอก มีการเปรียบเทียบว่าอาคารนั้นเสมือนกับกระดองปู มีพื้นที่ภายในเชื่อมต่อกัน ผู้คนภายในเดินและเชื่อมต่อกันอย่างต่อเนื่อง (ภาพ 15.8) การสร้างงานของซาริเนนเสมือนการสร้างแนวคิดเชิงอิสระ ที่พยายามหลุดพ้นจากแนวคิดเดิมของสมัยใหม่ทำงานเป็นทางเรขาคณิต และอยู่ในกรอบของรูปแบบที่ตรงไปตรงมา ในงานชิ้นนี้เป็นการอารมณ์อย่างรุนแรง (Expressive) ต่อรูปแบบงานสถาปัตยกรรมที่เริ่มขยับสู่สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ตอนปลายและเริ่มสู่รูปแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่อย่างแท้จริง

ภาพ 10.7 The flight tubes that connect the historic TWA Terminal to JFK Airport
หมายเหตุ : from Preserving an icon. by Sarah Firshein . 2019. ny.curbed
(<https://ny.curbed.com/2019/7/23/20696897/twa-hotel-jfk-airport-new-york-history-preservation>)

ภาพ 10.8 The flight tubes that connect the historic TWA Terminal to JFK Airport
หมายเหตุ : from Preserving an icon. by Sarah Firshein . 2019. ny.curbed
(<https://ny.curbed.com/2019/7/23/20696897/twa-hotel-jfk-airport-new-york-history-preservation>)

ลักษณะงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture)

ด้วยความซับซ้อนของแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่นั้นเป็นเรื่องที่ยังไม่สามารถสรุปและมีความสับสนที่เป็นลักษณะที่เฉพาะได้อย่างแท้จริง ต่างมีแนวความคิดและนิยามเกิดขึ้นมากมายที่อธิบายคุณลักษณะหลังสมัยใหม่ แนวทางและลักษณะที่พอจะอธิบายถึงลักษณะเฉพาะของแนวความคิดในการออกแบบได้พอสังเขปแยกตามประเด็นของการเกิดแนวคิด

แนวความคิดมูลฐานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่

1. แนวคิดของการออกแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่นั้นเพื่อที่จะต้องการตอบสนองความต้องการเฉพาะของกลุ่มสังคมต่างๆ จึงเน้นความหลากหลายของแบบอย่างให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้อาคารที่เกี่ยวข้องอาคารต่างๆ โดยมีแบบอย่างเฉพาะได้มากมายหลายแบบอย่างตามประเภทเฉพาะของอาคาร และตามปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเช่นสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

2. งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่เน้นเรื่องการสื่อสารความหมายทางเชิงสัญลักษณ์ของรูปทรง ผัง และบริบทโดยรอบอาคารถึงแม้ว่าอาจจะเป็นความหมายที่สถาปนิกออกแบบนั้นจะตั้งใจให้มันเกิดขึ้นตามความคิดหรือไม่จงใจกำหนดไว้ก็ตาม

3. งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่เน้นความสุนทรีย์ภาพ (Esthetic) ที่แปรผันไปตามบริบทแวดล้อมและสภาพแวดล้อมและบ่งบอกความหมายหรือเนื้อหาที่อ้างอิงจากประเภทอาคารตามการใช้สอย

4. นักออกแบบหรือสถาปนิกหลังสมัยใหม่นั้น มีบทบาทในการออกแบบเป็นร่วมงานกับเจ้าของรวมทั้งอาจทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือผู้ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบอาคารสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่

1. สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่มีรูปทรงที่ซับซ้อน มีลักษณะผสมผสานหักเหเฉไฉ ความหลากหลาย

2. สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่นิยมการตกแต่งด้วยลวดลายและการประดับประดา เพิ่มขึ้นจากงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่ไม่มีการตกแต่งใดๆ ของอาคาร

3. อาคารมีลักษณะหลากหลาย ด้วยการเลือกเฟ้นแต่สิ่งๆ ในอดีตมาประยุกต์ในงานออกแบบ ผสมผสานการหิบบี้มและการนำของเดิมกลับมาใช้อย่างมีนัยยะ

4. ความหมายของรูปทรงเป็นส่วนสำคัญของอาคาร อาจได้ความหมายจากการอุปมากับสิ่งต่างๆ ที่คาดไม่ถึง หรือได้จากการอิงกับงานสถาปัตยกรรมในอดีต

5. สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่มีรูปแบบที่หลากหลายสนุกสนาน เต็มไปด้วยชีวิตชีวาจากการใช้รูปแบบที่บิดเบือนและอลเวง และมีพื้นที่การใช้งาน (space) ที่แปรผันจนเกิดความซับซ้อนและความกำกวมในความหมาย เกิดความน่าสนใจและความฉงน สนเท่ห์ นิยมการรวมองค์ประกอบที่แตกต่างกันเข้าไว้ด้วยกันในลักษณะการประติประต่อ

ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่

1. อาคารในสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่มักสัมพันธ์กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมตามแนวทางการบริบทนิยม ซึ่งรวมทั้งอนุรักษ์นิยม อาคารกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของเมืองหรือชุมชน

2. สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่มักผสมผสานส่วนใช้สอยต่างๆ เข้าไว้ในอาคาร ซึ่งมักอยู่ริมถนน ทำให้เกิดบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา เพราะมีการใช้สอยสถานที่อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture)

1. แนวทางประวัติศาสตร์นิยม (Historicism) คือ แนวทางการออกแบบที่หันกลับไปศึกษาและเลือกใช้องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในอดีตในยุคต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาปัตยกรรมในแนวคลาสสิก มักใช้องค์ประกอบเดิมอย่างเช่น หัวเสา ชู่มโค้ง (Arch) ลวดบัว สีสน อย่างหลากหลาย เป็นต้น โดยมีระดับของการบิดเบือนจากลักษณะเดิมมากหรือน้อยแตกต่างกัน

2. แนวทางบริบทนิยม (Contextualism) คือ แนวทางที่ใช้การเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมเดิมของพื้นที่ เช่น การอนุรักษ์ในลักษณะการปรับปรุงฟื้นฟูให้คงสภาพเดิม การใช้ประโยชน์จากอาคารเดิม การคำนึงถึงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น การคำนึงถึงบริเวณที่เกี่ยวข้องที่กว้างไกลออกไปในด้านสังคม วัฒนธรรมและกายภาพ เป็นต้น ตัวอย่างของการออกแบบในแนวทางนี้ เช่น Piazza d' Italia เป็นต้น Charles Moore ออกแบบสถานที่นี้โดยทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น เนื่องจาก Charles Moore ต้องการให้งานแสดงถึงความทรงจำต่างๆ ในอดีตของสถานที่สภาพแวดล้อมชุมชนผู้ใช้ จนนำมาสู่หน้าที่ใช้สอยที่จะเกิดขึ้น

3. แนวทางพหุนิยม (Pluralism) คือ แนวทางที่ใช้การขอยุการซ้อนพื้นที่ (Space) อย่างซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยการออกแบบให้มีชั่มภายในอาคาร หรือแนวทางการออกแบบที่มีการหักเหได้ด้วยการขยักเส้นทางสัญจร และด้วยการจัดองค์ประกอบในลักษณะที่เอียงและทแยง ซึ่งรวมทั้งการใช้ทัศนียภาพกลับ หรือการพยายามใช้รูปทรงที่ทำให้เกิดความฉงนสนเท่ห์ อย่างเช่น การใช้รูปทรงที่ไม่สมบูรณ์ การจัดองค์ประกอบในลักษณะสมมาตรแบบอสมมาตร ฯลฯ เหล่านี้ล้วน

ก่อให้เกิดความซับซ้อนและความหลากหลายในงานสถาปัตยกรรม ตัวอย่างของอาคารที่ออกแบบในแนวทางนี้ เช่น พิพิธภัณฑ์ โซโลมอน อาร์. กุกเกนไฮม์ (Guggenheim Museum) เป็นต้น

4.แนวทางพฤติกรรม (Behaviorism) คือ แนวทางที่คำนึงถึงกลุ่มผู้ใช้เฉพาะ ความต้องการเฉพาะ และระบบคุณค่าเฉพาะของกลุ่มตลอดจนสภาพการใช้สอยเฉพาะ “Piazza d' Italia” เป็นต้น ชาร์ลส์ มัวร์ (Charles Moore) ออกแบบสถานที่นี้โดยทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น เนื่องจากต้องการให้งานแสดงถึงความทรงจำต่างๆ ในอดีตของสถานที่สภาพแวดล้อม ชุมชนผู้ใช้ จนนำมาสู่หน้าที่ใช้สอย

เปรียบเทียบความแตกต่างสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่

ตารางที่ 1 ตารางแสดงเปรียบเทียบความแตกต่างสถาปัตยกรรม

สมัยใหม่ Modernism	หลังสมัยใหม่ Post – Modernism
รูปแบบงานตอบสนองการพัฒนาทางสังคม ระบบอุตสาหกรรมที่เจริญขึ้นและการผลผลิตที่มีระบบอุตสาหกรรมซับซ้อน	รูปแบบงานตอบสนองกลุ่มคนในแต่ละกลุ่ม ก้อนของสังคมนั้นๆ อย่างมีนัยยะและสนองต่อกลุ่มวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่
อาคารมีการออกแบบให้มีความเรียบง่าย มีการแบบรูปทรงซ้ำๆ กันอย่างมีระบบและเป็นมาตรฐานสากล (International Style)	อาคารมีความหลากหลายของรูปแบบตามวัตถุประสงค์โดยมีปัจจัยและข้อกำหนด ที่เกี่ยวข้องและความต้องการของผู้ออกแบบและรวมกับเจ้าของอาคาร
รูปทรงอาคารไม่มีการสื่อความหมาย เฉพาะเจาะจง มีความเป็นกลางๆ ตรงไปตรงมา	รูปทรงอาคารมีการเน้นการสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ของการออกแบบและการแสดงแนวความคิดแบบอิสระ
สถาปนิกและนักออกแบบเป็นผู้นำในการออกแบบ เสนอแนวคิดเป็นของตัวเอง เป็นปัจเจกชน	สถาปนิกและนักออกแบบมีความเป็นส่วนร่วมกับเจ้าของงานและมีการนำผลต่างๆ เข้าไปมีส่วนร่วมกับสังคมด้วย (Pluralism)

รูปแบบอาคารมีความเรียบง่าย ตรงไปตรงมา ไม่สลับซับซ้อน เน้นความเป็นสี่เหลี่ยมและเห็นกับประโยชน์การใช้พื้นที่เป็นสำคัญ	รูปแบบอาคารมีความซับซ้อน เป็นไปตามการออกแบบ หักเห ผสมผสานในหลากหลายรูปแบบ (Pluarlism)
รูปแบบอาคารสมัยใหม่จะต่อต้านการตกแต่งประดับประดาสิ่งต่างๆ ที่จะเข้ามาประดับตัวอาคาร เน้นแสดงคุณสมบัติของรูปอาคาร	มีการใช้ส่วนการประดับตกแต่งในหลายรูปแบบ ประดับประดาตัวอาคารเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและมีความหมายสื่อสารได้
อาคารมีลักษณะเรียบง่ายมีความบริสุทธิ์ของรูปแบบอาคาร ตรงไปตรงมา เน้นรูปทรงเชิงนามธรรมเข้าใจได้อย่างชัดเจน ง่ายไม่ซับซ้อน	อาคารมีลักษณะหลากหลายรูปแบบ โดยผู้ออกแบบเลือกรูปแบบมาจากสิ่งเด่นๆ ในอดีตหรือสิ่งที่มีความหมายต่างๆ (Eclecticism)
สมัยใหม่ Modernism	หลังสมัยใหม่ Post – Modernism
รูปทรงเป็นกล่องทางเรขาคณิต ตรงไปตรงมา และอธิบายแนวคิดตามรูปทรง ไม่ให้ความสำคัญกับความหมายของรูปทรงที่ผลิตจากเดิม	มีความหมายของรูปทรงเป็นส่วนสำคัญ ได้จากการอุปมาหรือการคิดค้นความหมาย หรืองานในอดีตที่อธิบายได้หลายมิติ มากกว่าสองอย่างขึ้นไป (Metaphor & Analogy)
รูปแบบสันโดษ เป็นหนึ่งเดียว โดดเดี่ยว มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ขัดแย้งกับบริบทภาพรวมของพื้นที่ เพื่อสร้างอาคารให้ดูโดดเด่นและเป็นที่เด่นชัดของพื้นที่	รูปแบบอาคารมีความกลมกลืนกับบริบทแวดล้อมของพื้นที่ เปรียบเสมือนเป็นส่วนหนึ่งเดียวของผังรวมเมืองพื้นที่และชุมชน (Contextualism)
รูปแบบเรียบง่าย ตรงไปตรงมา จืดชืด เย็นชา ไร้การตีความหมาย จำกัดรูปแบบที่ทำซ้ำๆ แบบเดิมๆ	รูปแบบออกแบบมีความหลากหลาย สนุกสนาน นิยมแนวคิดอิสระการออกแบบองค์รวมแตกต่างกันเข้าไว้ด้วยกัน
การออกแบบเน้นการแยกอาคารออกเป็นหลังๆ ไม่ยึดกันเป็นพื้นที่หรืออาคารขนาดใหญ่ มีการออกแบบพื้นที่ตามหน้าที่ทำงานออกแบบตามหน้าที่ใช้สอยเฉพาะของแต่ละพื้นที่	มีการออกแบบแบบการผสมผสานส่วนใช้สอยในหลายๆ ส่วนไว้ด้วย แต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันไปต่างๆ และจะรวมกันไว้ด้วยกันในอาคาร เกิดการใช้สอยที่ต่อเนื่อง มีชีวิตชีวา

บทสรุปของสถาปัตยกรรมแห่งการเปลี่ยนแปลง การก้าวสู่การแสวงหาตัวตนและคุณค่า ความหมายเชิงสัญลักษณ์ นำไปสู่การแทนค่า แทนความหมายในหลากหลายแนวทาง การแทนค่า การให้ความหมาย การตีความเป็นสิ่งแรกๆ ที่เกิดขึ้น ในจุดมุ่งหมายต่อมา การค้นหาเอกลักษณ์ของ ยุคสมัยในยุคปัจจุบัน วัสดุ เทคโนโลยี การเปลี่ยนแนว (DE constructivism) ที่ว่าง รูปทรง แบบ เฉพาะ นำไปสู่ทฤษฎีสถาปัตยกรรมแบบก้าวหน้า เหนือกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ ทำทลายมากขึ้น ทฤษฎีวนกลับสู่สัจธรรมความยั่งยืน (Sustainable architecture) มองมนุษย์มีค่าและความหมาย กลับคืนสู่ธรรมชาติ มองโลกแบบการคืนตัวตนของโลก หรือการสร้างปัจจัยบริบทแวดล้อมเป็นสำคัญ การอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน

10.3 งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่

10.3.1 Piazza Italia, New Orleans.(ภาพ 10.9) ออกแบบโดย ชาร์ลส์ มัวร์ (Charles Moore) เป็นสถาปนิกนักออกแบบที่ออกแบบงานตามแนวความคิดแนวทางพฤติกรรม (Behaviorism) เป็นอาคารที่ถูกออกแบบให้เป็นจัตุรัสสาธารณะสำหรับในเมืองที่ตั้งอยู่ด้านหลังศูนย์ วัฒนธรรมอเมริกันอิตาลี (American Italian) บนถนน Lafayette และ Commerce ในใจกลาง เมืองนิวออร์ลีอันส์ รัฐลุยเซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างเสร็จสมบูรณ์ในปีคริสต์ศักราช 2521 อาคารแห่งนี้แทนที่จะทำงานในแนวทางสมัยใหม่ แต่เลือกรูปแบบการสื่อความหมายในการใช้ รูปแบบรูปทรงแบบโบราณแบบคลาสสิกมาใช้ ทำให้เกิดความทันสมัยการใช้ความเป็นรูปทรง เรขาคณิตเป็นตัวกำหนดหลัก และนำรูปแบบ (Style) รูปทรง (Form) ของอดีตนั้นก็คือ สถาปัตยกรรมแบบโรมันและกรีก มาใช้และสร้างให้เกิดความรู้สึกใหม่ สนุกสนาน ในความเร้า อารมณ์ (Romanticism) การสร้างสื่อความหมายในงานและการสร้างความรู้สึกให้กับผู้คนที่พบเห็น ได้คล้อยตามไปงานนั้นๆ นั่นคือการก้าวแรกสู่งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture) เพราะงานสถาปัตยกรรมแบบโบราณนั้นได้ถูกละทิ้งไปอย่างสิ้นเชิงในยุคงานแบบ สมัยใหม่ การเลือกใช้หลักการ เหตุผล และการสนองประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่นั้น กลับถูก ความหมายและการทำงานตามความต้องการมากกว่าเหตุผลและความคุ้มค่า

ในการออกแบบงานชิ้นนี้ก่อแบบแสดงให้เห็นถึงรูปแบบและวัสดุที่นำไปใช้ในการก่อสร้าง การเปลี่ยนแปลงวัสดุ

© DAM UND CHARLES MOORE \ FOTO: HAGEN STIER

ภาพ 10.9 Charles Moore and Others, Piazza d' Italia, New Orleans, 1975-80.

หมายเหตุ : from PIAZZA D'ITALIA. Postmodern Party in New Orleans. By Helena, 2020. architecturalvisits (<https://architecturalvisits.com/en/piazza-ditalia-charles-moore/>)

ภาพ 10.10 Charles Moore and Others, Piazza d' Italia, New Orleans, 1975-80.

หมายเหตุ : from PIAZZA D'ITALIA. Postmodern Party in New Orleans. By Helena, 2020. architecturalvisits (<https://architecturalvisits.com/en/piazza-ditalia-charles-moore/>)

10.3.2 กิลด์เฮาส์ (Guild House, 1960) (ภาพ 10.11) ออกแบบโดยสถาปนิกโรเบิร์ต เวนทูรี (Robert Venturi) เป็นอาคารที่อยู่อาศัยในฟิลาเดลเฟีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นงานสำคัญและทรงอิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยศตวรรษที่ 20 และเป็นงานสำคัญชิ้นแรกของเวนทูรี ที่สร้างแนวความคิดการผสมผสานสัญลักษณ์ของรูปทรงคลาสสิกมาใช้ในรูปแบบใหม่ เส้นโค้งผสมกับเส้นเรขาคณิต ซุ้มทางเข้าด้านหน้าเคารพแนวถนนในฐานะผังเมืองของเมือง แม้ว่าตัวอาคารจะหุดเข้าด้านข้างทั้งสองข้าง ส่วนหน้าของอาคารนำเสนอแง่มุมที่ประหยัดด้วยอิฐแดงพร้อมหน้าต่างบานเลื่อนโลหะทั่วไป “วานนาเวนทูรีเฮ้าส์” (Vanna Venturi House, 1959) ถือเป็นผลงานที่สำคัญและมีอิทธิพลของสถาปัตยกรรมในศตวรรษที่ 20 และเป็นหนึ่งในการแสดงออกถึงสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่เป็นครั้งแรกแสดงถึงการปฏิเสธอุดมคติสมัยใหม่อย่างมีสติและถูกอ้างถึงอย่างกว้างขวางในการพัฒนาต่อไปของขบวนการหลังสมัยใหม่ ในการออกแบบ ยังมีการแทรกเรื่องการสะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวอเมริกาที่ยึดติดกับสื่อโทรทัศน์ ด้วยการออกแบบให้มีเสาโทรทัศน์ขนาดใหญ่ไว้บนหลังคาอาคาร ทางเข้าอาคารมีการออกแบบเสากลมตรงกลางทางเข้า ใช่องแสงอาร์คขนาดใหญ่ในชั้นบนสุดที่ต่างจากชั้นอื่น เพื่อแสดงให้เห็นถึงบริเวณพักผ่อนรวมของผู้อยู่อาศัยที่จะมานั่งดูโทรทัศน์ร่วมกัน อาคารหลังนี้แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารเรื่องราวงานสถาปัตยกรรม

ภาพ 10.11 Guild House

หมายเหตุ : from Guild House, an icon of Postmodern Architecture. by Helena. 2017. architecturalvisits (<https://architecturalvisits.com/en/guild-house-venturi-postmodernism/>)

กิลด์เฮาส์ (Guild House) เป็นหนึ่งในผลงานที่เป็นตัวแทนมากที่สุดของลัทธิหลังสมัยใหม่ ซึ่งเป็นขบวนการทางสถาปัตยกรรมที่เริ่มต้นในช่วงปลายทศวรรษที่ 50 สิ่งนี้กลายเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รูปแบบสากลของขบวนการสมัยใหม่ ตามความเห็นของคนหลังสมัยใหม่ คนสุดท้ายนี้ น่าเบื่อและไม่น่าสนใจเลย

โรเบิร์ต เวนทิวรีได้กล่าวว่า: “องค์ประกอบระดับที่เป็นสัญลักษณ์ใน กิลด์เฮาส์ ถูกนำไปใช้อย่างแบบหลวมๆ ตามตัวอักษร สัญลักษณ์ของการตกแต่งกลายเป็นน่าเกลียดและธรรมดา พร้อมด้วยคำใบ้ของวีรบุรุษดั้งเดิมที่น่าชื่น และโรงเก็บของที่ถูกต้องนั้นน่าเกลียดและธรรมดา แต่มีอิฐและหน้าต่าง ยังเป็นสัญลักษณ์”

ด้วยคำอธิบายของโรเบิร์ต เวนทิวรี เราจะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวทางสถาปัตยกรรมนี้ไม่ได้ค้นหาความงาม ลัทธิหลังสมัยใหม่นำคุณลักษณะคลาสสิกของสถาปัตยกรรมกลับมาสู่ศตวรรษที่ 20 แม้จะเป็นเพียงการตกแต่งที่ไม่จำเป็นก็ตาม ดังนั้นองค์ประกอบของยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาของอิตาลีและโรมโบราณจึงปรากฏขึ้นอีกครั้ง มักใช้ในลักษณะที่ขัดแย้งหรือน่าชื่นด้วยซ้ำ อย่างที่คุณเห็นเบื้องหลังสไตล์นี้ยังมีการเคลื่อนไหวทางปัญญาที่แข็งแกร่งอีกด้วย

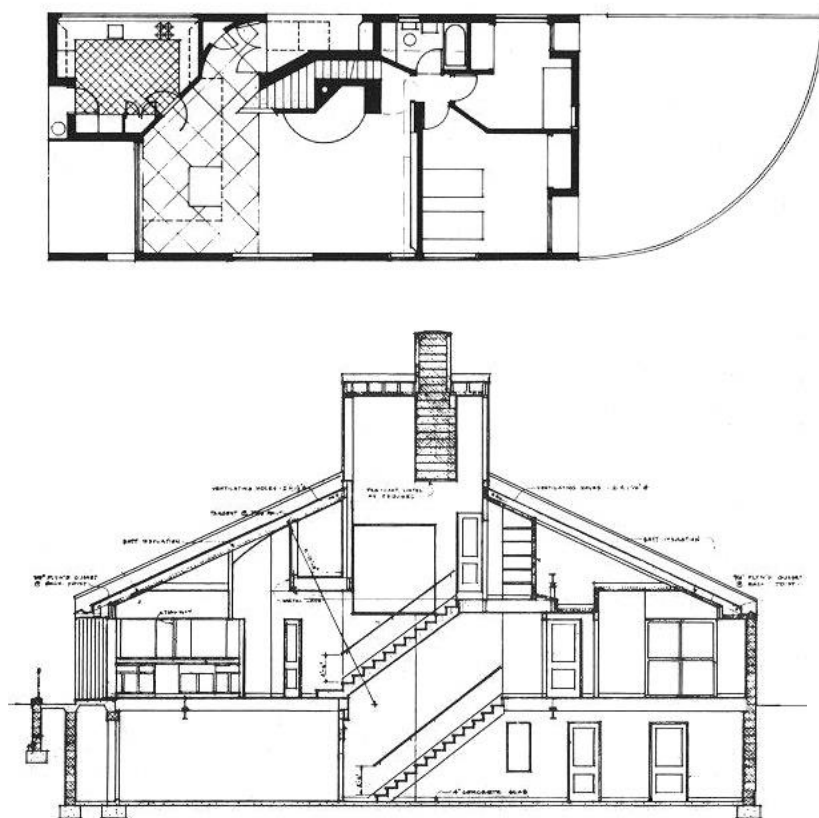

ภาพ 10.12 Elavation Vanna Venturi

หมายเหตุ : from Vanna Venturi House. by archiweb.cz. n.d.

(<https://www.archiweb.cz/en/b/vanna-venturi-house-rodinny-dum-venturiho-matky>)

10.3.3 วานนาเวนทูรีเฮ้าส์ (The Vanna Venturi House) ออกแบบโดย โรเบิร์ต เวนทูรี (Robert Venturi) (ภาพ 10.12) เป็นการออกแบบงานสถาปัตยกรรมของการสื่อความหมาย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความหมายและรูปทรงอาคารแบบเรียบง่าย การนำความหมายขององค์ประกอบสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิก มีที่ตทอนรายละเอียดสร้างสัญลักษณ์ในความหมายของงานแบบโบราณ สู่การสร้างผสมผสานงานด้วยการรื้อฟื้นองค์ประกอบงานแบบดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับบ้าน ตั้งแต่หลังคา หน้าจั่วไปจนถึงทางเข้าที่มีกรอบโค้ง แต่ตัดฟังก์ชันดั้งเดิมออก และใส่ความต้องการแบบใหม่เข้าไป สถาปนิกชาวอิตาลี อัลโด รอสซี (Aldo Rossi) ได้ยกย่องอาคารนี้ว่าเป็น “สถาปัตยกรรมที่มีอิสระเสรีในอเมริกาและที่อื่นๆ ในขณะที่เพื่อนสถาปนิกชาวอเมริกัน ปีเตอร์ ไอเซนมาน (Peter Eisenman) อธิบายว่าเป็น “อาคารอเมริกันแห่งแรกที่เสนอการแตกแยกทางอุดมการณ์ด้วยนามธรรมสมัยใหม่ในขณะเดียวกันก็มีรากฐานมาจากสิ่งนี้ ธรรมเนียม.”

ภาพ 10.13 Elevation Vanna Venturi

หมายเหตุ : from Vanna Venturi House. by archiweb.cz. n.d.

(<https://www.archiweb.cz/en/b/vanna-venturi-house-rodinny-dum-venturiho-matky>)

10.3.4 พิพิธภัณฑ์กุกเกนไฮม์ (Guggenheim Museum) เป็นผลงานการออกแบบของ แฟรงก์ เกห์รี (Frank Gehry) สถาปนิกที่มีแนวความคิดงานแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture) เกห์รี เป็นสถาปนิกสัญชาติแคนาดา-อเมริกัน มีความคิดในการทำงานแบบ หัวก้าวหน้า ได้มีงานออกแบบสำคัญๆ หลายชิ้นที่ทำให้งานแบบแนวคิดหลังสมัยใหม่นั้นได้รับความสนใจจากผู้คนมากมาย งานที่เค้าวางแบบจะเน้นการสื่อความหมายของรูปทรง และการสร้างรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อน เกินคาดถึง ด้วยความสลับซับซ้อนและหลุดโลกของเค้าทำให้งานที่ออกแบบแต่ละชิ้นนั้นได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ตัวอย่างงานที่น่าสนใจที่สำคัญก็คือ พิพิธภัณฑ์กุกเกนไฮม์ (ภาพ 10.13) ที่เกห์รีออกแบบไว้ที่เมืองบิวดา ประเทศสเปน เป็นอาคารพิพิธภัณฑ์ของเมือง การออกแบบรูปทรงที่มีความสลับซับซ้อน วัสดุภายนอกกรุด้วยหิน กระจกและไทเทเนียมซึ่งคุณสมบัติของวัสดุเหล่านี้เมื่อโดยแสงจากท้องฟ้าและผิวน้ำจะเกิดการเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวตลอดเวลา พิพิธภัณฑ์กุกเกนไฮม์มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 24,000 ตารางเมตร เป็นพื้นที่สำหรับนิทรรศการ 11,000 ตารางเมตร ประกอบด้วย 20 แกลเลอรี มีหอประชุมกว่า 300 ที่นั่ง ร้านค้า ร้านหนังสือ และร้านอาหารระดับมิชลินสตาร์ นอกจากตัวอาคารแล้ว พื้นที่ด้านนอกอาคารก็เป็นสถานที่ในดวงใจของผู้ที่ชื่นชอบศิลปะ เพราะมีทั้งประติมากรรมกลางแจ้ง การเล่นดนตรีสด กีฬา และสนามเด็กเล่น งานออกแบบอาคารหลังนี้นั้นแทบจะคล้ายกับประติมากรรมมากกว่างานสถาปัตยกรรม ด้วยรูปทรงและการออกแบบนั้นต่างจากบริบทของพื้นที่โดยสิ้นเชิง แต่ผลของงานชิ้นนี้ทำให้อาคารหลังนี้นั้นเป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วโลก

ภาพ 10.14 Frank Gehry: Guggenheim Museum Bilbao

หมายเหตุ : from Frank Gehry. by The Editors of Encyclopædia Britannica. 2019. britannica (<https://www.britannica.com/editor/The-Editors-of-Encyclopaedia-Britannica/4419>)

ภาพ 10.15 Frank Gehry: Guggenheim Museum Bilbao

หมายเหตุ : from Frank Gehry. by The Editors of Encyclopædia Britannica. 2019.
britannica (<https://www.britannica.com/editor/The-Editors-of-Encyclopaedia-Britannica/4419>)

10.3.6 อาคารแดนซิงเฮาส์ (Dancing House,1966) แฟรงก์ เกห์รี (Frank Gehry) นับได้ว่าเป็นผู้ที่บุกเบิกงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture) โดยผลงานของเกห์รี ใช้หลักการแนวคิดของงานเชิงรูปธรรม การตีความหมายของรูปทรงตามจินตนาการของผู้ดูถึงความหมายที่แท้จริงของแนวคิด การสร้างความประหลาดใจและการตั้งคำถามของผู้ที่จะตีความถึงที่มาที่ไปของแนวคิดเป็นสิ่งที่คนที่เห็นจะต้องตีความต่างกันไป อาคารแดนซิงเฮาส์ (Dancing House,1966) (ภาพ 10.17) เป็นอีกหนึ่งงานที่ เกห์รีได้แสดงจุดยืนของแนวความคิดของงานออกแบบตามคตินิยมของเขา แดนซิงเฮาส์ ณ ตั้งอยู่กรุงปราก สาธารณรัฐเช็ก สร้างในปีคริสต์ศักราช 1966 แดนซิงเฮาส์จัดได้ว่าเป็นงานชิ้นเอกชิ้นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อลัทธิตีคอนสตรัคชัน (Deconstructivism) เกห์รีได้ออกแบบอาคารเชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญ โดยการนำรูปทรงที่ต้องการสื่อความหมายมารวมกับอาคารรูปทรงแบบคลาสสิก ซึ่งมีความขัดแย้งกัน เกห์รีเสนอแนวคิดไอเดียที่ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ การหยุดนิ่งและการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนผ่านจากระบบคอมมิวนิสต์ภายใต้การควบคุมของเชโกสโลวาเกียสู่การแยกการออกเป็นสาธารณรัฐเช็ก ในระบอบประชาธิปไตย และรูปทรงอาคารได้สรรคสร้างมาจากการเดินร่าของนักเดินร่าหญิงชาย โดยมีชื่อเล่นของอาคารว่า เฟรด และ จิงเกอร์ การออกแบบอาคารแดนซิงเฮาส์ ใช้วัสดุสมัยใหม่คือกระจก ดัดโค้งกรอบตามรูปแบบอาคาร โครงสร้างเป็นเหล็กดัดยึดด้วยชุดจับกระจก โครงสร้างหลัก

ของอาคารด้านบิดเบี้ยวเป็นโครงสร้างคอนกรีต (ภาพ 10.18) แสดงให้เห็นถึงความกล้าออกแบบที่แตกต่างไปจากบริบทอาคารโดยรอบซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นอาคารทรงคลาสสิกแบบบาโรก (Baroque) หรือนีโอคลาสสิก (Neo-Classic)

ภาพ 10.16 Dancing House

หมายเหตุ : from Dancing House สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ กลางบรรยากาศเมืองเก่าปราก. by Thamonton Jang. 2021. bltbangkok (<https://www.bltbangkok.com/lifestyle/travelers-list/36949/>)

การอธิบายถึงรูปแบบและแนวคิดของการออกแบบในยุคสมัยสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Post Modern Architecture) ต่างก็ต้องการตีความและอธิบายความหมาย อาคารอาคารแดนซิงเฮาส์ก็เช่นเดียวกัน การเข้าใจและอธิบายของผู้ได้เห็นต่าง เข้าใจและอธิบายถึงแนวคิดต่างกันออกไป ทั้งความรู้สึกที่ได้เห็นและการรับรู้ถึงความรู้สึกที่อาคารแสดงออกมา ยังมีการอธิบายถึงรูปแบบอาคารที่มีรูปทรงกลมที่ตรงไปตรงมา กับอาคารรูปทรงโค้งบิดงอ เหมือนนักเต้นรำชายหญิงที่ตีกันคู่กัน โดยสัญลักษณ์อาคารที่ตรงแข็งสื่อถึงนักแสดงชายที่ยืนตรงกับที่และมีการโอบกอดตึงนักแสดงฝ่ายหญิงให้เข้าหา เหมือนก่อนอาคารฝั่งที่บิดเบี้ยวนั่นเอง (ภาพ 10.18)

ภาพ 10.17 Dancing House

หมายเหตุ : from Dancing House สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ กลางบรรยากาศเมืองเก่าปราง.

by Thamonton Jang. 2021. bltbangkok

(<https://www.bltbangkok.com/lifestyle/travelers-list/36949/>)

ในการพัฒนาสถาปัตยกรรมนั้น นักออกแบบและนักแนวคิดทางด้านสถาปัตยกรรมต่างมองในแง่มุมมองที่ว่า การพัฒนางานสถาปัตยกรรมของโลกปัจจุบันนี้มีความล้ำสมัยหรือความก้าวหน้าซ้ำกว่าเทคโนโลยีมาก ความก้าวหน้าต่างไปจากความเป็นจริง สถาปนิกผู้บุกเบิกงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) ได้สร้างงานมา ในขณะที่เดียวกันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั้นรุดหน้าไปไกลมาก งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่จึงดูเก่าไปทันที งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Postmodern Architecture) ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่เหมาะสมกับการเรียกสถาปัตยกรรมในตอนนี้ ปัจจุบัน สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ นำไปสู่การออกแบบที่แตกกิ่งก้านสาขาไปมากมาย สถาปนิกสมัยใหม่ต่างมีอิทธิพลต่องานหลังสมัยนั้นแต่ทฤษฎีทางสถาปัตยกรรมต่างมีมุมมองต่างออกไปจากแนวความคิดเดิม งานสถาปัตยกรรมพันธุ์ใหม่ การสร้างความเคลื่อนไหวงานแบบใหม่ตามอุดมคติเกิดขึ้น การสร้างสัญลักษณ์ภาษาของสถาปัตยกรรมขึ้นมาใหม่ และก่อให้เกิดภาษาสถาปัตยกรรมขึ้นมากกว่า 1 ภาษา ฉะนั้นอาคารในรูปแบบหลังสมัยใหม่นั้นจึงสามารถพูดได้ 2 ภาษา คือ ครึ่งหนึ่งเป็นภาษาสมัยใหม่ และอีกครึ่งหนึ่งเป็นภาษาอะไรก็ได้ตามความหมายและการสื่อสาร จึงทำให้สถาปัตยกรรมนั้นมีความหมายและมีความน่าสนใจมากขึ้น มีชีวิตชีวา และไม่เคร่งครัดในรูปแบบสมัยใหม่จนเกินไป

การที่นักออกแบบได้มีการเปลี่ยนแปลงความหมายหรือการนำความหมายของงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่กลับมาทบทวนถึงความหมายว่า ใช่ว่าแนวทางที่ถูกต้องตามสมัยตามสมัย

หรือไม่ “*Less is more*” ตามความหมายนิยามสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) ของมีส แวน เดอร์โรห์ เคยให้นิยามความหมายไว้ และเป็นที่ยอมรับการอย่างแพร่หลายในยุคที่มีการพัฒนางานสมัยในซึ่งก็นับได้ว่าเป็นแนวทางและทฤษฎีการออกแบบที่ใหม่มากและได้เปลี่ยนมุมมองและวิธีการออกแบบงานของนักออกแบบรวมไปถึงนักลงทุนหรือเจ้าของอาคารด้วย แต่เวลาและพลวัตของสรรพสิ่งนั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา แนวทางและทฤษฎีย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวเป็นเรื่องธรรมดา แนวความคิดแบบเดิมจึงเก่าไป และแนวความคิดของมีส แวน เดอร์โรห์ที่ว่า “*Less is more*” กลับถูกนักทฤษฎีและนักออกแบบนำคำนี้กลับมาพิจารณา และเปลี่ยนแปลงเป็น “*Less is bore*” โดยโรเบิร์ต เวนจูรี (Robert Venturi) ในปีคริสต์ศักราช 1965 นี้เอง ทำให้นักออกแบบสถาปัตยกรรมกลับหันมาพิจารณาในแนวคิดนี้อย่างน่าสนใจ ความน่าเบื่อและการตัดทอนละเอียดของงานสถาปัตยกรรมแบบเดิมนั้นนั้น จำเป็นหรือไม่ และเป็นสิ่งที่ทำลายสถาปัตยกรรมจริงหรือ

การทำความเข้าใจถึงแนวคิดแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Postmodern Architecture) มีความสับสนและการเข้าใจค่อนข้างยากในหมู่ของประชาชนในช่วงแรก รวมไปถึงปัจจุบัน ความเข้าใจอย่างคลุมเครือ เสมือนการประกาศของแนวคิดที่จะต้องอาศัยเวลาและการทำงานของนักออกแบบอย่างมากมายเพื่อที่จะสร้างความเข้าใจได้อย่างแท้จริง สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ มีอะไรที่ซับซ้อนลึกซึ้ง รวมถึงคุณค่าอื่นๆ ของตัวมันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ที่ต้องสื่อสารให้คนทั้งโลกมองไปในทิศทางเดียวกัน และการนำภาษาของความเป็นเฉพาะของตนเองหรือของท้องถิ่นนั้นๆ มาสร้างเป็นภาษาก็คือสิ่งที่นักออกแบบจะต้องแสดงออกและสร้างการยอมรับให้ได้

อย่างไรก็ดี งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ นับเป็นก้าวที่สำคัญต่อวงการออกแบบที่จะต้องได้รับการยอมรับในรูปแบบงานที่ออกแบบ งานสถาปัตยกรรมไม่ได้มีแค่ปัจจัยการออกแบบที่มีรายละเอียดที่สำคัญต่อการตัดสินใจของเจ้าของอาคาร ที่มีเรื่องความคุ้นเคยมากำหนดทำให้นักออกแบบจะต้องทำงานอย่างหนัก แต่ก็นับว่าเป็นสิ่งที่นักออกแบบจะต้องปรับวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ ถือว่าเป็นเรื่องดีที่ทำให้ประชาชนได้เข้าใจและเข้าถึงการรับรู้งานสถาปัตยกรรมมากขึ้น คุณค่างานสถาปัตยกรรมที่ขาดหายไปในอดีตนั้นกลับเข้ามาปรากฏขึ้นและการมีส่วนร่วมของคนต่องานสถาปัตยกรรมนั้นถูกแสดงออกได้อย่างดีขึ้น การสร้างงานสถาปัตยกรรมเสมือนการสร้างภาษา ที่จะต้องสามารถสื่อสารความหมายนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ว่ารูปแบบงานจะต้องทำความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้งแล้วก็ตาม การแสดงออกและการสื่อความหมายจากนักออกแบบไปสู่ประชาชนหรือผู้ใช้อาคารนั้นจะต้องแสดงออกให้ได้ไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง การออกแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ นั้นถ้าหากการสื่อสาร

ความหมายและสัญลักษณ์นั้นผิดพลาดหรือไม่สามารถแสดงออกได้อย่างที่ได้รับการยอมรับแล้ว
ความหมายและแนวคิดนั้นย่อมน่าสนใจ และคุณค่าทางสถาปัตยกรรมนั้นจะถูกมองค่าน้อยลง
นี่คือความยากและสิ่งที่สถาปนิกในยุคหลังสมัยใหม่นั้นจะต้องให้ความสำคัญ

สรุป

จากแนวคิดงานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบเพื่อสนองความต้องการใช้สอยพื้นที่อาคารเป็นหลักเพื่อประโยชน์และความคุ้มค่าของการออกแบบ รวมไปถึงการสร้างงานที่เป็นสากล และยอมรับของคนทั่วไปและมีความทันสมัยนั้นคือ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) เมื่อเวลาผ่านสถาปัตยกรรมนั้นก็กลายเป็นอดีตไป สถาปัตยกรรมพันธ์ใหม่ก็เกิดขึ้น สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่จึงถูกกำหนดขึ้นมา และนับเป็นสถาปัตยกรรมที่ทันสมัยเหมาะกับยุคปัจจุบัน

ในช่วงแรกของบทเป็นการกล่าวนำและทบทวนแนวคิดของงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่มีการสร้างเกิดขึ้นมากมายเมื่อต้นทศวรรษที่ 20 งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มีแนวคิดและวิธีการของงานอย่างชัดเจน จนมีสถาปนิกและนักทฤษฎีทางสถาปัตยกรรมเริ่มทบทวนแนวคิดสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ว่ายังคงเหมาะสมกับยุคปัจจุบันจริงหรือไม่ ทบทวนและการนำงานสมัยใหม่ขึ้นมาพิจารณาและอธิบายถึงจุดเด่นและจุดด้อยของงานสมัยใหม่ ในช่วงต่อมาอธิบายถึงแนวทางสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ว่า มีแนวคิดและวิธีการรวมถึงการใช้ชื่อว่า สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ มีความหมายอย่างไร สมัยใหม่และหลังสมัยใหม่นั้นต่างกันอย่างไร การยกตัวอย่างอาคารที่เกิดขึ้นในสมัยใหม่ที่ทำมานั้นเป็นมูลฐานของงานสมัยหลังอย่างไร รวมไปถึงยุคคาบเกี่ยวของสถาปัตยกรรมสองแนวคิดมีงานสถาปัตยกรรมเกิดขึ้นอย่างน่าสนใจก็คือ วิหารนอร์ตามดูว์โอและสถาปนิกอย่างชาริเนนได้ออกแบบทำอากาศยาน ที่ ดับบลิว เอ นิวยอร์ด ที่สร้างแรงบันดาลใจกับงานหลังสมัยใหม่เป็นอย่างมาก

ในช่วงสุดท้ายได้อธิบายถึงแนวคิดและรูปแบบงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ว่ามีลักษณะอย่างไรที่จะทำให้ประชาชนได้พอรับรู้ถึงรูปแบบงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ว่ามีลักษณะอย่างไร แตกต่างไปจากสถาปัตยกรรมสมัยใหม่อย่างไร เพราะสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่นั้นมีความหลายและภาษาของสถาปัตยกรรมที่ยากจะเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว โดยงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ ต่างแสดงออกถึงแนวคิดที่สร้างขึ้นบนการเข้าใจและการตีความหมายที่ซับซ้อน การยกตัวอย่างงานเป็นแค่ส่วนหนึ่งของการอธิบายจากผู้ที่มีรู้บางส่วน สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ยังคงมีความหมายและสัญลักษณ์ที่ต่างกันออกไปจากหลายคนที่มีรู้ ซึ่งตัวอย่างอาคารนั้นเป็นแค่การนำกระบวนการความคิดเบื้องต้นเท่านั้น

งานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่เป็นการเริ่มต้นรูปแบบงานสถาปัตยกรรมในยุคสมัยที่เป็นอยู่ ในทางความคิดและการพัฒนาการของรูปแบบงานสถาปัตยกรรมนั้นยังคงไม่หยุดนิ่ง ยังคงมีพลังชีวิตของวิธีการและความคิดกันต่อไปกันอีก สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ (Modern Architecture) เป็นแค่การพัฒนาในงานในยุคทศวรรษที่ 21 เท่านั้น การพัฒนายังคงเดินหน้าต่อไป และยังคงยากที่

ใครจะคาดการณ์ได้ว่า จริงๆแล้วงานสถาปัตยกรรมแห่งยุคสมัยนั้นคือ รูปแบบงานสถาปัตยกรรมแบบไหนกันแน่ ซึ่งจะต้องมีการศึกษาและติดตามความก้าวหน้าของรูปแบบและแนวคิดต่อไป

คำถามท้ายบท

1. มูลเหตุของการก่อรูปงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่คืออะไร
2. งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มีความสัมพันธ์อย่างไรสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่
3. อาคาร The sony building มีความหมายอย่างไรในฐานะงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่
4. แนวทางสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่เป็นอย่างไร
5. จุดเริ่มต้นของรูปแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่เริ่มในเวลาใด
6. “สถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่” (Postmodern) แปลว่า
7. แอดร ซาริเนน ออกแบบท่าอากาศยาน ที่ ดับบลิว เอ นิวยอร์ก มีแนวคิดอย่างไร
8. ลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่คือ
9. จงยกตัวอย่างงานสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ ว่าเป็นอย่างไร
10. จงอธิบาย “Less is more” และเปลี่ยนแปลงเป็น “Less is bore เพราะอะไร

เอกสารอ้างอิง

- นันทา กปิลกาญจน์. (2546). *ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก*. โอเดียนสโตร์.
- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2529). *ประวัติศาสตร์ศิลป์*. โอเดียนสโตร์.
- สันติ ฉันทวิลาสวงศ์. (ม.ป.ป). *เอกสารคำสอนวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1 : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*,
 กฤษณา หงษ์อุเทน. (2548). *ศิลปะคริสเตียนในทวีปยุโรป: สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม*. สยามเพรสแมเนจเม้นท์,
 (_____). (2549). *ศิลปะคลาสสิก: สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม*.
 อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง,
 ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2547). *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกฉบับสมบูรณ์*. วาดศิลป์,
 ณรงพน ไส้ประกอบทรัพย์. (2558). *ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการสถาปัตยกรรมตะวันตก: ตั้งแต่ยุคคริสเตียนเริ่มแรกถึงยุคหลังนวยุค*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เด่น วาลิกศิริ. (2559). *สถาปัตยกรรมพันธุ์ใหม่ : หลังยุคสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 คอมมอนบุ๊กส์,
- Rita Gilbert. (1995). *Living with Art*. McGraw-Hill, Inc.
- Henry M. Sayre. (2000). *A World of Art*. Prentice Hall.
- David Watkin. (2005). *A history of Western Architecture*. 4th ed. Watson-Guptill
- Francis D.K. Ching, Mark M. Jarzombek and Vikramaditya Prakash. (2007). *A Global history of Architecture*. John Wiley & Sons.
- Leland M. Roth. *Understanding Architecture: Its Element*. (2007). *History and Meaning*. 2nd edition. Colorado: Westview Press, 2007.
- Marian Moffett, Michael Fazio and Lawrence Wodehouse. (2003). *A World*

History of Architecture. London: Laurence,
Marvin Trachtenberg, Isabelle Hyman, Harry N. Abrams. (2002). *Architecture
from Prehistory to Postmodernity*. 2nd ed. Harry N. Abrams,

เว็บไซต์อ้างอิง

archiweb.cz. (n.d). *Vanna Venturi House* [Image]. Retrieved from

<https://www.archiweb.cz/en/b/vanna-venturi-house-rodinny-dum-venturiho-matky>

Helena. (2020). *PIAZZA D'ITALIA. Postmodern Party in New Orleans*. [Image].

Retrieved from <https://architecturalvisits.com/en/piazza-ditalia-charles-moore/>

Helena. (2017). *Guild House, an icon of Postmodern Architecture*. [Image].

Retrieved from (<https://architecturalvisits.com/en/guild-house-venturi-postmodernism/>)

jean-yves cordier dans. (2016). *Le blog de jean-yves cordier*. [Image].

Retrieved from <https://www.lavieb-aile.com/2016/08/la-chapelle-notre-dame-du-haut-a-ronchamp-le-corbusier-sculpteur-de-lumiere.html>

MasterClass. (2021). *Villa Savoye: A Brief History of the Le Corbusier-*

Designed Home. [Image]. Retrieved from
<https://www.masterclass.com/articles/villa-savoye-guide>

Pl.khanacademy. (n.d). *Le Corbusier, Villa Savoye*. [Image]. Retrieved from

<https://pl.khanacademy.org/humanities/ap-art-history/late-europe-and-americas/modernity-ap/a/corbusier-savoye>

Sanam Yar. (2018). *The AT&T Building Is Officially New York City's Youngest*

Landmark. [Image]. Retrieved from <https://metropolismag.com/viewpoints/att-building-postmodernist-landmark-new-york/>

Sarah Firshein . (2019). *Preserving an icon*. [Image]. Retrieved from <https://ny.curbed.com/2019/7/23/20696897/twa-hotel-jfk-airport-new-york-history-preservation>

Thamonton Jang. (2021). *Dancing House สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ กลางบรรยากาศเมืองเก่าปრა..ก* [Image]. Retrieved from <https://www.bltbangkok.com/lifestyle/travelers-list/36949/>

The Editors of Encyclopædia Britannica. (2019). *Frank Gehry*. [Image]. Retrieved from (<https://www.britannica.com/editor/The-Editors-of-Encyclopaedia-Britannica/4419>)

Vincent Michael. (2019). *Robie House*. [Image]. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/Robie-House>